

**Akcijski načrt
»Enakost spolov v Mestni občini Ljubljana«
za obdobje od 2019 do 2022**

Ljubljana, maj 2019

VSEBINA

SEZNAM KRATIC	2
I. UVOD	3
II. PREGLED STANJA TER IZZIVI NA POSAMEZNEM PODROČJU	6
1. Integracija načela enakosti spolov	6
2. Procesi odločanja	6
3. Ekonomska neodvisnost	7
4. Usklajevanje poklicnega in družinskega ter zasebnega življenja	9
5. Tradicionalne družbene vloge in stereotipi o ženskah in moških	10
6. Socialna vključenost ranljivih skupin žensk in moških	11
7. Preprečevanje nasilja nad ženskami	12
8. Strpnost do LGBT+ skupnosti	12
III. CILJI AKCIJSKEGA NAČRTA IN UKREPI ZA NJIHOVO URESNIČEVANJE.....	13
IV. VIRI.....	23
V. SPREMLJANJE IZVAJANJA AKCIJSKEGA NAČRTA IN POROČANJE O IZVEDENIH UKREPIH	24

SEZNAM KRATIC

EU	Evropska unija
ČS	Četrtna skupnost
KMVVI	Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja
KPNU	Komisija za poimenovanje ulic in naselij
LGBT+	lezbijke, geji, biseksualne in transspolne osebe ter osebe različnih spolnih izrazov in identitet
MOL	Mestna občina Ljubljana
MS MOL	Mestni svet Mestne občine Ljubljana
MU MOL	Mestna uprava Mestne občine Ljubljana
NVO	nevladna organizacija
OGDP	Oddelek za gospodarske dejavnosti in promet
OK	Oddelek za kulturo
OPVI	Oddelek za predšolsko vzgojo in izobraževanje
OVO	Oddelek za varstvo okolja
OZSV	Oddelek za zdravje in socialno varstvo
PND	pomoč družini na domu
ReNPEMŽM	Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških
SLS	Služba za lokalno samoupravo
SMU MOL	Sekretariat mestne uprave
SODMS	Služba za organiziranje dela mestnega sveta
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
TL	Turizem Ljubljana
ZEMŽM	Zakon o enakih možnostih žensk in moških
ZOD	Zavod za oskrbo na domu Ljubljana
ZRSZ	Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje
ZVarD	Zakon o varovanju pred diskriminacijo

I. UVOD

Enakost spolov pomeni, da imamo vsi, ne glede na spol, enake možnosti in priložnosti za uresničevanje svojih potencialov in pravic na vseh področjih življenja (političnem, izobraževalnem, ekonomskem, socialnem, kulturnem, zdravstvenem in zasebnem). Enakost spolov tako ne pomeni istosti spolov, ampak pomeni sprejemanje različnosti med osebami raznolikih spolnih identitet. Enakost spolov tudi ni enoznačna z enakopravnostjo spolov, saj ima ta termin ožji pomen in pomeni pravno enakost spolov. Enakost spolov pa poleg formalne (de jure) zajema še dejansko (de facto) enakost.

Tudi jezik je prostor, ki po mnenju dr. Milice Antić Gaber (2018: 10) »pri ustvarjanju družbenih pogojev enakosti spolov igra pomembno vlogo. S tem, ko v jeziku iščemo forme jezikovne vidnosti in vključenosti vseh spolov, seveda spreminjamo tudi jezikovne forme. Te namreč niso samo stvar jezikoslovk_cev, ampak vseh nas, ki se v njih izražamo.« Z namenom izražanja vključenosti vseh družbenih spolov tako pri spolno zaznamovanih slovničnih oblikah v akcijskem načrtu uporabljamo podčrtaj, ki se trenutno uporablja kot rešitev za vključevanje spolov v pisana besedila.

Slovenija se je k izvajanju politike enakosti spolov zavezala s podpisom različnih mednarodnih sporazumov, sprejemom evropskega pravnega reda ter nacionalne zakonodaje. Spol kot osebno okoliščino prepoznava že Ustava Republike Slovenije, konkretnije pa Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD). Krovni zakon za področje enakosti spolov je leta 2012 sprejet Zakon o enakih možnostih žensk in moških (ZEMŽM), ki določa skupne smernice oziroma temelje za izboljšanje položaja žensk in ustvarjanje enakih možnosti spolov na posameznih področjih družbenega življenja.

V 30. členu ZEMŽM je opredeljena tudi vloga lokalnih skupnosti: *»samoupravne lokalne skupnosti spodbujajo in ustvarjajo enake možnosti v okviru svojih pristojnosti ter pri sprejemanju ukrepov in aktivnosti, pomembnih za ustvarjanje enakih možnosti, upoštevajo vidik enakosti spolov«*. V ta namen je župan imenoval koordinatorico MOL za enake možnosti žensk in moških (v nadaljnjem besedilu: koordinatorica) in namestnika koordinatorice, ki imata po zakonu naslednje naloge:

- sodelujeta pri pripravi in izvajanju nacionalnega programa za enake možnosti, ki se nanaša na lokalne skupnosti,
- predlagata ukrepe in aktivnosti na področju ustvarjanja enakih možnosti ter
- imata svetovalno vlogo pri oblikovanju rešitev v smislu ustvarjanja enakih možnosti.

Z zakonodajo je omogočena enakopravnost spolov, dejanske enakosti spolov pa na marsikaterem družbenem področju še ni. Kljub temu, da so ženske bolj izobražene, na vodilnih mestih še vedno pogosteje najdemo moške. Moški so še vedno bolj plačani kot ženske. Ženske naredijo pretežni del neplačanega skrbstvenega dela. Še vedno je veliko nasilja nad ženskami (ne samo znotraj štirih sten doma, ampak tudi na javnem prostoru), vsepovsod nas obkrožajo seksistični oglasi in izjave, ki si jih ne bi smel nihče privoščiti.

Za doseg prave enakosti spolov je tako potrebno strukture, ki ovirajo enakost, izpodriniti, spremeniti ali odstraniti. V praksi se za doseganje ciljev in uresničevanje enakosti spolov uporabljata dva pristopa, in sicer integracija načela enakosti spolov v vse politike in programe ter posebni ukrepi (npr. pozitivna diskriminacija, spolne kvote), ki se medsebojno dopolnjujejo.

Cilje in ukrepe ter ključne nosilce politik za uresničevanje enakosti spolov v Sloveniji na posameznih področjih določa Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015-2020 (ReNPEMŽM15-2), ki je bila v državnem zboru sprejeta 27. oktobra 2015 in je drugi tovrstni dokument v Sloveniji (prva resolucija za obdobje 2005-2013). Temeljni namen je izboljšati položaj žensk oziroma zagotavljati trajnostni razvoj pri uveljavitvi enakosti spolov na vseh področjih življenja. Konkretno naloge in aktivnosti za doseganje ciljev in izvajanje ukrepov pa so opredeljene v dvehletnih periodičnih načrtih.

Pri doseganju enakosti spolov v družbi, imajo lahko občine pomembno vlogo. Enakost spolov lahko občina spodbuja na različne načine – kot načrtovalka, ustvarjalka in izvajalka politike, kot delodajalka ter kot zgled za druge lokalne in nacionalne strukture. Tako je Mestna občina Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: MOL) kot ena izmed redkih slovenskih občin v letu 2016 sprejela 1. akcijski načrt za enakost spolov, ki se je konec leta 2018 končal. MOL je sicer tako v Sloveniji kot tudi v tujini prepoznana kot primer dobrih praks, saj temu področju namenja veliko pozornost.

Izjemno pomembna je ozaveščenost ljudi o tej problematiki, zato je tudi v novem Akcijskem načrtu »Enakost spolov v Mestni občini Ljubljana« za obdobje od 2019 do 2022 (v nadaljnjem besedilu: akcijski načrt) veliko poudarka namenjeno aktivnostim ozaveščanja. Tako kot 1. akcijski načrt, je tudi ta razdeljen na osem področij – prvih sedem področij se ukvarja z enakostjo spolov, osmo področje pa poudarja strpnost do različnih spolnih usmerjenosti ter spolnih identitet in izrazov:

- Integracija načela enakosti spolov v lokalni skupnosti
- Procesi odločanja
- Ekonomska neodvisnost
- Usklajevanje poklicnega in družinskega ter zasebnega življenja
- Tradicionalne družbene vloge in stereotipi o ženskah in moških
- Socialna vključenost ranljivih skupin žensk in moških
- Preprečevanje nasilja nad ženskami
- Strpnost do LGBT+ skupnosti

Pri vsakem področju je zapisano trenutno stanje, izzivi ter določene prioritete in cilji v predlaganem obdobju. Cilji po posameznih področjih skupaj z ukrepi, posameznimi aktivnostmi, kazalniki, nosilci aktivnosti ter rokom izvedbe so nato opredeljeni v dveh tabelah ukrepov – ukrepi in aktivnosti, ki se bodo izvedli znotraj Mestne uprave MOL (v nadaljnjem besedilu: MU MOL) in ukrepi in aktivnosti, ki so namenjeni širši javnosti.

Najprej pa si pogledjmo nekatere splošne statistične podatke o prebivalstvu MOL na podlagi spola. Statistični podatki, ločeni na podlagi spola (nekateri podatki so predstavljeni tudi v posameznih poglavjih), namreč kažejo stanje in napredek ter so dober temelj za oblikovanje novih in ustreznih ukrepov, ki bodo prispevali k enakosti spolov.

Tabela 1: Kazalniki strukture prebivalstva v MOL na dan 1. julija 2015 in 1. julija 2018¹

Kazalniki	2015			2018		
	Skupaj	Moški	Ženske	Skupaj	Moški	Ženske
Povprečna starost	42,1	40,5	43,6	42,6	41,0	44,1
Indeks staranja	128,2	99,0	159,0	133,6	105,4	163,2
Delež prebivalcev, starih 0-14 let	14,1	15,1	13,2	14,5	15,3	13,7
Delež prebivalcev, starih 15-64 let	67,7	69,9	65,7	66,1	68,5	63,9
Delež prebivalcev, starih 65 ali več	18,1	15,0	21,0	19,4	16,2	22,4
Delež prebivalcev, starih 80 ali več	5,2	3,5	6,7	5,6	3,9	7,1
Koeficient starostne odvisnosti	47,6	43,0	52,1	51,3	46,0	56,5
Koeficient starostne odvisnosti mladih	20,9	21,6	20,1	22	22,4	21,5
Koeficient starostne odvisnosti starih	26,7	21,4	32,0	29,3	23,6	35,1

Vir: SURS

¹ **Indeks staranja** je razmerje med starim (stari 65 let ali več) in mladim prebivalstvom (stari od 0 do 14 let), pomnoženo s 100. **Koeficient starostne odvisnosti** pove, koliko otrok in starejših prebivalcev je odvisnih od 100 delovno sposobnih. **Koeficient starostne odvisnosti mladih** je razmerje med številom otrok (0 do 14 let) in številom delovno sposobnih prebivalcev, torej prebivalcev, starih 15 do 64 let, pomnoženo s 100. Pove nam, koliko otrok je odvisnih od 100 delovno sposobnih prebivalcev. **Koeficient starostne odvisnosti starih** je razmerje med številom starejših (65 let ali več) in številom delovno sposobnih prebivalcev, torej prebivalcev, starih 15 do 64 let, pomnoženo s 100. Pove nam, koliko starejših je odvisnih od 100 delovno sposobnih prebivalcev.

V MOL je po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: SURS) 1. julija 2018 prebivalo 289.832 ljudi; od tega 140.124 (48,3 %) moških in 149.708 (51,7 %) žensk. Število prebivalstva se v MOL sicer povečuje, a delež žensk in moških ostaja v zadnjih letih enak. Naravni prirastek prebivalstva je pozitiven (tabela 2) – v povprečju se rodi več fantov, višjo starost pa doživijo ženske (tabela 1). Tudi selitveni prirastek je pozitiven – v MOL se priseli več ljudi kot se jih iz MOL odseli (tabela 3).

Povprečna starost prebivalstva je v Ljubljani nižja od povprečne starosti prebivalstva v Sloveniji, in sicer je znašala na dan 1. julij 2018 42,6 let, od tega za moške 41,0 let in za ženske 44,1 leta. Tako kot velja za Slovenijo nasploh, je število najstarejših večje od števila najmlajših: na 100 oseb, starih do 14 let, je prebivalo 134 oseb starih 65 ali več (t. i. indeks staranja). Podatki po spolu kažejo, da je bila vrednost indeksa staranja za ženske v vseh slovenskih občinah višja od indeksa staranja za moške.

Tabela 2: Naravno gibanje prebivalstva – podatki za leto 2014 in 2017

Kazalnik	2014	2017
Živorajeni – skupaj	2891	2827
Živorajeni – moški	1495	1448
Živorajeni – ženske	1396	1379
Umrlj – skupaj	2189	2400
Umrlj – moški	1046	1173
Umrlj – ženske	1143	1227
Naravni prirast – skupaj	702	427
Naravni prirast – moški	449	275
Naravni prirast – ženske	253	152
Živorajeni na 1.000 prebivalcev	10,1	9,8
Umrlj na 1.000 prebivalcev	7,6	8,3
Naravni prirast na 1.000 prebivalcev	2,5	1,5

Vir: SURS

Tabela 3: Selitveno gibanje prebivalstva – podatki za leto 2014 in 2017

Kazalnik	2014	2017
Priseljeni iz tujine – skupaj	3404	4387
Priseljeni iz tujine – moški	1921	2746
Priseljeni iz tujine – ženske	1483	1641
Odseljeni v tujino – skupaj	3068	3946
Odseljeni v tujino – moški	1807	2394
Odseljeni v tujino – ženske	1261	1552
Priseljeni iz drugih občin – skupaj	14828	14178
Priseljeni iz drugih občin – moški	7377	6910
Priseljeni iz drugih občin – ženske	7451	7268
Odseljeni v druge občine – skupaj	14515	14447
Odseljeni v druge občine – moški	7031	7024
Odseljeni v druge občine – ženske	7484	7423
Skupni selitveni prirast – skupaj	649	172
Skupni selitveni prirast – moški	460	238
Skupni selitveni prirast – ženske	189	-66

Vir: SURS

II. PREGLED STANJA TER IZZIVI NA POSAMEZNEM PODROČJU

1. Integracija načela enakosti spolov

Z namenom odpravljanja neenakosti med spoli, se na vseh ravneh in fazah oblikovanja in izvajanja politik vključuje vidik enakosti spolov. Slovenija je zavezo za izvajanje integracije načela enakosti spolov sprejela z ZEMŽM ter vstopom v Evropsko unijo (EU) in druge mednarodne organizacije.

ZEMŽM določa, da samoupravne lokalne skupnosti v okviru svoje pristojnosti spodbujajo in ustvarjajo enake možnosti žensk in moških ter pri sprejemanju ukrepov in aktivnosti, pomembnih za ustvarjanje enakih možnosti, upoštevajo vidik enakosti spolov. Spodbujanje in doseganje enakosti spolov je ključno za trajnostni razvoj lokalnega okolja.

Na podlagi ZEMŽM v MOL delujeta koordinatorica za enake možnosti in namestnik koordinatorice, ki vzpodbujata in koordinirata aktivnosti, ki stremijo k doseganju enakosti spolov. Tako je bil v letu 2016 sprejet prvi akcijski načrt za enakost spolov, s katerim so bile v obdobju 2016-2018 izpeljane mnoge aktivnosti, s katerimi smo želeli bolj usmerjeno izvajati aktivnosti in še izboljšati enakost spolov v MOL.

Vidik enakosti spolov je potrebno vključevati na vsa družbena področja in namenjati pozornost različnim izhodiščnim položajem in potrebam žensk in moških, kar je tudi namen tega akcijskega načrta. V začetku tega leta so tako bile po organih MU MOL poslane Smernice za spolno občutljivo rabo jezika, ki preko različnih primerov prikažejo, na kakšen način lahko v govoru in pisanju naslavljamo in obravnavamo ženske in moške enakovredno. S spolno občutljivo rabo jezika se tako izognemo stereotipnemu in diskriminatornemu naslavljanju ter ohranjanju družbene nevidnosti žensk. Znotraj MU MOL se bo vzpostavila Skupina za udejanjanje enakosti spolov, ki bo sestavljena iz predstavnic_kov organov MU MOL. Organiziralo se bo tudi izobraževanje o integraciji načela enakosti spolov v politiko, saj je za celovito izvajanje integracije načela enakosti spolov, potrebno zagotoviti ustrezno usposobljenost akterk_jev, ki so vključeni v procese oblikovanja in izvajanja politik, ter ozaveščati javnost. Na drugi strani pa se bodo organizirale razne ozaveščevalne aktivnosti za občane_ke MOL.

2. Procesi odločanja

Uravnotežena (vsaj 40 %) zastopanost spolov v procesih odločanja pomeni, da so na vseh področjih in ravneh odločanja ženske in moški enakovredno zastopani. Na ta način lahko ženske in moški enakovredno vplivajo na razvoj politik v določenem okolju.

Ženske in moški imajo v Sloveniji sicer formalno enake politične pravice, vendar v praksi ne dosegajo enakega položaja v političnem odločanju. Zato se uvajajo različni mehanizmi (npr. spolne kvote), ki omogočajo ženskam lažji vstop v procese odločanja. Trenutno je v Državnem zboru tudi predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah ZEMŽM, ki določa obveznost občin za uravnoteženo zastopanost spolov pri imenovanjih v organe upravljanja in nadzora oseb javnega prava.

Rezultati lokalnih volitev v letu 2018 v MOL kažejo, da je zastopanost obeh spolov tako v mestnem svetu (22 mestnih svetnic in 23 mestnih svetnikov) kot v svetih četrtnih skupnosti uravnotežena (140 oziroma 54% članov in 117 oziroma 46% članic svetov četrtnih skupnosti). V četrtnih skupnostih (v nadaljnjem besedilu: ČS) Bežigrad in Šiška je bilo v svet ČS izvoljenih

več žensk kot moških. Ta delež izvoljenih žensk pa se ne zrcali tudi na predsedniških in podpredsedniških mestih. Tako v tem mandatu svete ČS vodijo le 3 (18 %) predsednice in 14 (82 %) predsednikov. Na podpredsedniškem mestu pa je delež bolj uravnotežen – 17 (44 %) podpredsednic in 22 (56 %) podpredsednikov.

Komisije in odbore Mestnega sveta MOL (v nadaljnjem besedilu: MS MOL) vodi 11 predsednic in 8 predsednikov, vendar bi bilo potrebno uravnoteženo zastopnost zagotoviti tudi znotraj posameznih komisij in odborov, saj je v nekaterih komisijah in odborih delež enega spola zelo nizek.

Trenutna slika vodstvenega kadra v MU MOL (upoštevana direktorica, vodje oddelkov, služb, inšpektorata, mestnega redarstva, odsekov, uradov, referatov) kaže visoko zastopnost žensk med vodstvenim kadrom – 68 % žensk, kar je približno enak delež, kot je delež vseh zaposlenih žensk (72 %).

Visoka zastopnost žensk je tudi na mestih odločanja v javnih zavodih in javnih podjetjih MOL (skupni delež ravnateljic in direktoric je 67 %). Pri tem pa je potrebno izpostaviti, da je v vzgoji in izobraževanju zastopnost žensk zelo visoka – med 78 zavodi, vodi zavod 77 % žensk, od tega v 23 vrtcih najdemo le 1 ravnatelja, v 48 osnovnih šolah pa je 15 ravnateljev in 33 ravnateljic. Na drugi strani pa je nižja zastopnost direktoric v zavodih in podjetjih na področju razvoja mesta, infrastrukture in prometa, in sicer 17 % (2 direktorici v 12 javnih zavodih, javnih podjetjih in javnem holdingu).

Ukrepi v akcijskem načrtu bodo tako stremeli k zagotavljanju družbene klime in politične kulture brez predsodkov in stereotipnega obnašanja, ki bo ženske spodbujala za vstop v politično in karierno udejstvovanje ter hkrati spodbujala aktivno udeležbo in uravnoteženo zastopnost žensk in moških v upravljanju in javnem življenju, predvsem na najvišjih položajih organov MU MOL ter javnih zavodov in javnih podjetij MOL. Tako se bo spremljala struktura voljenih in imenovanih organov. Eden izmed ukrepov je tudi organizacija dneva z menedžerko, kjer bodo izbrana dekleta preživela dan z menedžerko oziroma direktorico MU MOL, javnih zavodov in javnih podjetij MOL. Dobre prakse na tem področju pa bodo tudi objavljene na spletni strani MOL oziroma v glasilu Ljubljana.

3. Ekonomska neodvisnost

V Sloveniji imamo dolgo in močno tradicijo visoke stopnje zaposlenosti žensk. Statistični podatki kažejo, da ženske predstavljajo skoraj polovico vseh zaposlenih in prav tako kot moški večinoma delajo polni delovni čas ter v povprečju približno enako število ur na teden. Ženske so v povprečju višje izobražene, a kljub temu raziskave kažejo, da težje najdejo zaposlitev, zasedajo nižja delovna mesta, imajo pogosto manjše karijerne možnosti, so še vedno slabše plačane kot moški in v praksi so kljub zakonski prepovedi vseh vrst diskriminacije pogosteje neenako obravnavane kot moški. Določene panoge in poklici so tako še vedno »rezervirani« za ženske oziroma moške (horizontalna spolna segregacija) in še vedno je več moških na vodilnih, odgovornih, odločevalskih mestih (vertikalna spolna segregacija). To pa pomeni, da niso izkoriščeni resursi in talenti obeh spolov.

Po podatkih SURS je na območju MOL v letu 2017 delalo 218.529 ljudi, od tega jih je bilo 12.529 oziroma 5,7 % samozaposlenih (med njimi 273 kmetov_{ic}). Med temi samozaposlenimi je tudi 262 žensk, ki so se v letu 2016 in 2017 vključile v podjetniško usposabljanje Zavoda za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: ZRSZ) v okviru programa Spodbujanje ženskega podjetništva.

Po podatkih SURS je bilo na dan 31. decembra 2017 delovno aktivnih 121.488 občank_{ov} MOL, kar je za 11.000 oseb več kot decembra 2014, in sicer 57.338 občank in 64.150 občanov.

Stopnja delovne aktivnosti (% delovno aktivnih med delovno sposobnim prebivalstvom v občini) je bila v letu 2017 enaka kot povprečno v Sloveniji – 62,1, pri čemer je bila stopnja delovne aktivnosti moških nižja od slovenskega povprečja – 65,6 (podatek za Slovenijo 66,2) in stopnja delovne aktivnosti žensk višja – 58,6 (Slovenija: 57,9).

Tabela 4: Delovno aktivno prebivalstvo MOL po starosti in spolu na dan 31. decembra 2017

Starostne skupine	Skupaj	Moški	Ženske
15-19	232	175	57
20-24	3.426	2.298	1128
25-29	11.863	6.423	5.440
30-34	16.914	8.993	7.921
35-39	19.139	10.172	8.967
40-44	18.065	9.498	8.567
45-49	16.435	8.312	8.123
50-54	16.516	8.165	8.351
55-59	12.924	6.495	6.429
60-64	4.929	2.888	2.041
nad 65	1.045	731	314
skupaj	121.488	64.150 52,8 %	57.338 47,2 %

Vir: SURS

Iz tabele 5 je razvidno, da so tudi v MOL delovno aktivne ženske povprečno bolj izobražene kot moški. Tako ima več kot polovica delovno aktivnih občank višješolsko ali visokošolsko izobrazbo.

Tabela 5: Delovno aktivno prebivalstvo MOL po izobrazbi in spolu na dan 31. decembra 2017

Izobrazba	Skupaj	Moški	Ženske
Osnovnošolska ali manj	10.310	5.839	4.471
Srednješolska	53.571	33.664	19.907
Višješolska, visokošolska	57.607	24.647	32.960
Skupaj	121.488	64.150	57.338

Vir: SURS

V zadnjih letih se stopnja registrirane brezposelnosti niža. Po podatkih ZRSZ (tabela 6) je stopnja brezposelnosti v MOL malo višja kot povprečno v Sloveniji, je pa bila občutno nižja med ženskami. Tako lahko rečemo, da so ženske v MOL bolj zaposljive kot ženske v povprečju v Sloveniji. Novo zaposlovanje ZRSZ pospešuje preko ukrepov aktivne politike zaposlovanja (usposabljanja, izobraževanja, spodbude, subvencije za delodajalce, javna dela itd.).

Tabela 6: Stopnja brezposelnosti glede na spol v MOL in povprečno v Sloveniji v mesecu januarju posameznega leta

Spol	Slovenija			MOL		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Moški	10,6	8,8	8,1	11,7	10,0	9,1
Ženske	11,9	10,0	9,2	11,0	9,5	8,1
Skupaj	11,2	9,3	8,6	11,4	9,7	9,0

Vir: ZRSZ

MOL mora kot delodajalec s svojo politiko enakosti spolov pri zaposlovanju in delu predstavljati zgled za ostale delodajalce. Pri zaposlovanju tako zagotavljamo dostopnost delovnih mest za vse zainteresirane kandidate_ke pod enakimi pogoji. Na dan 31. marca 2019 je bilo v MU MOL zaposlenih 575 ljudi – 162 moških (28 %) in 413 žensk (72 %). Od tega je le

peščica – 25 ljudi (4 %) zaposlenih za določen čas (gre za projektno delo iz sredstev EU, nadomeščanje in pripravništvo). Delež zaposlenih glede na spol se odraža tudi na vodstvenih položajih – tako je 68 % žensk na položajnih delovnih mestih (58 % vodij I. nivoja in 73 % vodij II. nivoja).

Ukrepi v akcijskem načrtu bodo tako temeljili na podpori programom in aktivnostim, ki spodbujajo vključevanje v netipične »ženske« in »moške« poklice, s katerimi se zmanjšuje spolna segregacija.

4. Usklajevanje poklicnega in družinskega ter zasebnega življenja

Eden najpomembnejših pogojev za uveljavljanje enakih možnosti spolov v družbi je usklajevanje zasebnega oziroma družinskega in poklicnega življenja. To se kaže pri porabi in delitvi časa, upoštevanju zasebnih potreb v poklicni sferi in pri usklajevanju potreb zasebnega oziroma družinskega življenja s poklicnimi dejavnostmi žensk in moških. V zadnjem času smio priča spremembam v delitvi družinskih obveznosti in odgovornosti med ženske in moške, kljub temu pa ženske še vedno več časa namenjajo skrbi za gospodinjstvo, otroke, starejše in druge pomoči potrebne družinske članice.

Tabela 7: Družine v MOL na dan 1. januarja 2015 in 1. januarja 2018

Tip družine	2015		2018	
	Število	Delež (%)	Število	Delež (%)
Družine - SKUPAJ	74.258	100	74.615	100
Zakonski par brez otrok	15.773	21,2	15.615	20,9
Zakonski par z otroki	26.399	35,6	25.839	34,6
Mati z otroki	18.407	24,8	18.333	24,6
Oče z otroki	4.178	5,6	4.429	5,9
Zunajzakonska partnerja brez otrok	2.320	3,1	2.889	3,9
Zunajzakonska partnerja z otroki	7.181	9,7	7.510	10,1

Vir: SURS

V MOL je po podatkih SURS 1. januarja 2018 prebivalo 74.615 družin, od tega tretjina zakonskih parov z otroki in skoraj četrtina mater z otroki (tabela 7). Številčno se je glede na leto 2015 zmanjšalo število zakonskih parov z in brez otrok ter mater z otroki, povečalo pa število zunajzakonskih parov z ali brez otrok in očetov z otroki. Med 56.173 družinami z otroki je več kot polovica družin z 1 otrokom in več kot tretjina z dvema otrokoma (tabela 8).

Tabela 8: Družine z otroki v MOL na dan 1. januarja 2015 in 1. januarja 2018

Družine po številu otrok	2015		2018	
	Število	Delež (%)	Število	Delež (%)
Družine z otroki - SKUPAJ	56.173	100	56.125	100
1 otrok	31.852	56,7	31.460	56,1
2 otroka	20.200	36	20.343	36,2
3 otroci	3.482	6,2	3.600	6,4
4 + otrok	639	1,1	722	1,3

Vir: SURS

Pomembno vlogo pri lažjem usklajevanju poklicnega in družinskega življenja imajo tudi občine, ki lahko z različnimi mrežami programov in storitev olajšajo usklajevanje zasebnih in poklicnih obveznosti. Med te spadajo predvsem različne storitve varstva otrok in oskrbe starejših in drugih pomoči potrebnih oseb.

MOL ima zelo dobro urejene javne in podporne storitve varstva otrok. Poleg 23 javnih vrtcev, katerih ustanovitelj je, skladno z Zakonom o vrtcih financira tudi 24 zasebnih vrtcev. Vrtci izvajajo programe dopoldne, popoldne in izmenično glede na potrebe staršev. Vključenost otrok s stalnim prebivališčem v Ljubljani v vrte je izjemno visoka, po podatkih SURS je v preteklem šolskem letu znašala 92,3 % (povprečno v Sloveniji 80,4 %). Na dobro uskladitev potreb staršev in kakovostne ponudbe programov v naših javnih vrtcev pa potrjuje tudi veliko zadovoljstvo staršev, ki imajo vključene otroke v vrtcih MOL. Raziskava Eurobarometer EU je v letu 2014 pokazala, da je 87 % Ljubljančank_ov zadovoljnih s šolami in drugimi izobraževalnimi ustanovami, kar je Ljubljano uvrstilo na prvo mesto med evropskimi prestolnicami.

Preko javnega razpisa se sofinancirajo tudi številne druge dejavnosti za predšolske in šolske otroke – občasno popoldansko varstvo otrok na domu, različne oblike varstva otrok med počitnicami ter različni prostočasni programi v izvedbi nevladnih organizacij (v nadaljnjem besedilu: NVO) in javnih zavodov MOL (Pionirski dom, Živalski vrt Ljubljana, Šport Ljubljana, Javni zavod Mladi zmaji, Mala ulica itd.).

V MOL je prav tako z različnimi storitvami dobro poskrbljeno za starejše in druge pomoči potrebne družinske člane_ice. Po zakonu MOL zagotavlja subvencionirano mrežo javne službe za storitev pomoč družini na domu (v nadaljnjem besedilu: PND), ki jo opravljata javni zavod Zavod za oskrbo na domu Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: ZOD) in koncesionar Zavod za oskrbo Pristan, (do)plačuje stroške oskrbe v domovih za starejše in drugih zavodih ter financira plače oziroma nadomestila plač družinskim pomočnicam_kom. ZOD poleg javne službe (PND) opravlja še socialni servis. Poleg tega je v MOL tudi devet dnevnihi centrov aktivnosti za starejše, MOL pa preko javnih razpisov tudi sofinancira raznolike programe za starejše s področja socialnega varstva, zdravja, izobraževanja, kulture in športa. Vsa prizadevanja in ukrepi MOL za zagotavljanje starejšim prijaznega mesta pa so vključeni tudi v dveh akcijskih načrtih (Starosti prijazna Ljubljana in Ljubljana – občina po meri invalidov).

Poleg tega so občine tudi velike delodajalke, ki morajo biti na tem področju zgled ter lahko z različnimi ukrepi podpirajo lažje usklajevanje poklicnega, družinskega in zasebnega življenja zaposlenih žensk in moških. V MOL je uveden gibljiv delovni čas, zaposleni pa lahko po zakonu koristijo tudi krajši delovni čas, koristijo očetovski dopust in bolniško odsotnost zaradi nege, pri čemer ni zaznanega prezentizma. Mnoge dobre prakse so uvedene tudi v javnih zavodih in podjetjih MOL.

MOL ima na tem področju že veliko dobrih praks, tako da bodo ukrepi v akcijskem načrtu šli v nadaljevanje podpore različnih programov ter razvijanju novih programov ter v spodbujanju delodajalcev (tudi z zagotavljanjem raznolikih storitev), da uvajajo ukrepe za lažje usklajevanje poklicnega in družinskega življenja kot politiko družbene odgovornosti podjetij.

5. Tradicionalne družbene vloge in stereotipi o ženskah in moških

Spolni stereotipi (posplošeno in poenostavljeno dojetje žensk in moških ter njihovih družbenih vlog) in tradicionalne spolne vloge so ena ključnih ovir za doseganje enakosti spolov. Prenašajo se namreč iz generacije v generacijo, zato je pomembno, da v procesu vzgoje in izobraževanja delujemo v smeri odpravljanja prevladujočih stereotipov o tipično ženskih in tipično moških vlogah v družbi.

Spolni stereotipi imajo veliko negativnih posledic, saj vplivajo na naša pričakovanja o obnašanju, mišljenju, čustvovanju, določajo, kaj je (ne)primerno za ženske in moške. Zaradi njih se velikokrat posameznik_ca odloči na podlagi pričakovanja okolice in ne na podlagi svojih želja. Tako npr. dekleta ne izberejo študija strojništva ali pa se fantje ne odločijo za poklic zdravstvenega tehnika ali vzgojitelja.

Predsodkov in stereotipov verjetno ne moremo povsem izkoreniniti, zato pa je pomembno, da smo na njih pozorni, da v svoje delo ne vnašamo stereotipnih predpostavk ter da seveda o tem ozaveščamo tudi druge.

Pri tem ima lahko pomembno vlogo občina, ki z različnimi aktivnostmi v sodelovanju z različnimi organizacijami (izobraževalne, kulturne, nevladne organizacije itd.) uvaja nove programe oziroma v okviru že obstoječih programov da večji poudarek preseganju predsodkov in praks, ki temeljijo na stereotipnih vlogah žensk in moških. Tako se npr. lahko organizirajo likovni ali pisni natečaji, kjer se izpostavijo te teme.

Ukrepi v akcijskem načrtu bodo tako v prihodnjih letih predvsem osredotočeni na ozaveščanje in informiranje o preseganju tradicionalnih družbenih vlog ter v stremjenju k bolj pravični družbi.

6. Socialna vključenost ranljivih skupin žensk in moških

Stopnja tveganja revščine je razsežnost socialne izključenosti in je višja pri ženskah kot pri moških. K višjemu tveganju revščine in socialni izključenosti prispevajo različni dejavniki kot so brezposelnost, zdravstveno stanje, stanovanjske razmere in izobrazba. Posebna skupina žensk, ki so pogosteje v položaju socialne izključenosti, so kmečke ženske; med bolj ranljive skupine pa se uvrščajo tudi pripadnice etničnih manjšin, starejše in brezposelne ženske, upokoženke, ki v gospodinjstvih živijo same, ženske z različnimi oblikami oviranosti ter matere samohranilke.

Občina lahko pripomore k preprečevanju socialne izključenosti tako, da s pomočjo ustreznih storitev in ukrepov vpliva na socialni položaj ranljivih skupin v svojem okolju. Izredno pomemben je razvoj infrastrukture (javni prevoz, stanovanja) – v MOL pomembno vlogo odigrata Ljubljanski potniški promet, ki s širitvijo voznega parka in z odpiranjem novih prog skrbi za javni prevoz, ter Javni stanovanjski sklad, ki ima na voljo stanovanja za najranljivejše skupine.

Ranljive skupine (npr. starejši, ljudje z različnimi težavami, Romi_je, imigranti_ke) imajo posebno mesto tudi v Strategiji razvoja socialnega varstva v MOL od 2013 do 2020 (v nadaljevanju: Strategija razvoja socialnega varstva). Na podlagi te se preko javnih razpisov v MOL sofinancirajo različni programi in storitve, namenjeni posameznim ranljivim skupinam – tako nastanitveni (npr. varne namestitve za žrtve nasilja, zavetišča za brezdomne, materinska domova) kot svetovalni, izobraževalni itd. MOL pa ima tudi dva akcijska načrta, in sicer Akcijski načrt »Starosti prijazna Ljubljana« ter Akcijski načrt »Ljubljana – občina po meri invalidov«.

MOL v skladu z Odlokom o denarni pomoči dodeljuje denarno pomoč občanom_kam brez lastnega dohodka in tistim, ki z lastnim dohodkom ne dosežejo minimalnega dohodka za posameznega družinskega člana po Zakonu o socialno varstvenih prejemkih, pa tudi tistim, ki do 30 % presegajo minimalni dohodek. Denarne pomoči so namenjene pomoči ob materialni ogroženosti, pomoči ob začetku šolskega leta, kritju stroškov šole v naravi oziroma letovanj, kritju stroškov kosil za otroke v osnovni in srednji šoli, kjer je organizirana prehrana, kritju stroškov kosil za občanke in občane nad 65 let in pomoči ob rojstvu otroka.

MOL bo še naprej sledila ciljem, zapisanim v Strategiji razvoja socialnega varstva: sofinanciranje socialno varstvenih programov NVO za različne ranljive skupine – tako informativni in svetovalni kot tudi nastanitveni (npr. zavetišče za brezdomne osebe, stanovanjske skupine), izplačevanje občinske denarne pomoči.

7. Preprečevanje nasilja nad ženskami

Nasilje pomeni kršitev temeljnih človekovih pravic, svoboščin in dostojanstva ter hud poseg v telesno in psihično integriteto osebe. Žrtve nasilja so tako ženske kot moški, tako ženske in moški so tudi povzročitelji nasilja. Vendar podatki kažejo, da je žrtev nasilja občutno več med ženskami kot med moškimi. Glede na raziskave so v več kot 90 % žrtve nasilja ženske s strani moških (gre za fizično, psihično, ekonomsko in spolno nasilje). Ženske nasilje večinoma doživljajo s strani moških, s katerimi so (bile) v razmerju, moški pa večinoma doživljajo t. i. ulično nasilje s strani drugih moških in v manjši meri s strani žensk. Nekatere skupine žensk (npr. migrantke, prostitutke) pa so še posebej ranljive in bolj izpostavljene nasilju.

Kakršna koli oblika nasilja nad ženskami predstavlja oviro za izboljšanje položaja žensk, saj izpostavljenost nasilju omejuje njihovo življenje in tako pogosto vodi do socialne izolacije, asocialnega vedenja, zmanjšanja ekonomskih priložnosti ter nepripravljenost vključevati se v socialno življenje. Tako je potrebno zagovarjati in zagotavljati ničelno toleranco do nasilja tako v zasebni kot v javni sferi.

MOL je na področju nasilja aktiven že vrsto let – preko javnega razpisa sofinancira različne programe, ki so namenjeni ženskam in otrokom, žrtvam nasilja ter programe nenasilne komunikacije, ki so namenjeni povzročiteljem nasilja. Hkrati pa aktivno sodeluje v akcijah ozaveščanja.

Kakovostno delovno okolje je tisto, ki zagotavlja varnost zaposlenih na delovnem mestu ter odsotnost spolnega in drugega nadlegovanja. MU MOL se tega zaveda in tako je bil leta 2009 s strani župana in predsednika sindikata podpisan *Dogovor o ukrepih delodajalca za zaščito zaposlenih pred spolnim in drugim trpinčenjem na delovnem mestu* (dopolnjen v letih 2009 in 2018), ki ureja način prepoznavanja, preprečevanja in odpravljanja posledic spolnega ali drugega trpinčenja na delovnem mestu pri delodajalcu. Za zagotavljanje takšnega delovnega mesta je potrebno ozaveščanje zaposlenih ter spremljanje in odpravljanje neprimernih vedenj. V ta namen je imenovan tudi tričlanski Odbor za preprečevanje mobinga, ki obravnava prijavitelne primere mobinga.

Podpora programom in aktivnostim za pomoč žrtvam nasilja, vključno z informiranjem, svetovanjem in ustrezno ureditvijo kriznih centrov in varnih hiš, ter za načrtno in sistemsko urejeno delo s storilci nasilja je zapisana že v Strategiji razvoja socialnega varstva. V okviru akcijskega načrta se bodo dodatni ukrepi tako nanašali na podporo NVO na področju preprečevanja medvrstniškega nasilja ter trgovine z ljudmi, na ozaveščevalnih aktivnostih ter na tesnejšem sodelovanju z različnimi deležniki na tem področju. Znotraj MU MOL pa se bodo pripravile ozaveščevalne aktivnosti, ki bodo naslavljale problematiko nasilja in mobinga ter predstavile tehnike nenasilne komunikacije.

8. Strpnost do LGBT+ skupnosti

Kljub zakonsko opredeljeni enakosti, se istospolni še vedno soočajo z določenimi oblikami diskriminacije, predvsem na področju urejenosti istospolnih partnerskih skupnosti ter glede potrditve spola transspolnih oseb.

Kot smo zapisali že prej, MOL v svojih politikah posebno pozornost namenja vsem tistim, ki so zaradi neke osebne okoliščine še posebej ranljivi. Mednje seveda spadajo tudi vsi, ki so zaradi svoje spolne usmerjenosti ali izraza, še vedno tarča nerazumevanja, predsodkov in nepravilnega ravnanja. V zadnjih letih je tako eden izmed ciljev politike v MOL tudi sprememba širšega družbenega odnosa do LGBT+ skupnosti, kar je zapisano tudi v Strategiji razvoja socialnega varstva. Ta cilj se skuša doseči na dva načina, in sicer s podporo NVO (preko javnih razpisov), ki delujejo na tem področju, in z različnimi ozaveščevalnimi aktivnostmi, programi ter javnimi

dogodki. Ena izmed ozaveščevalnih aktivnosti je tudi certifikat LGBT prijazno, ki je bil vzpostavljen leta 2014 s ciljem, da se v organizacijah znotraj delovnega okolja in navzven do strank ustvari klima, ki bo pozitivna za vse. Ozaveščanje poteka preko izobraževanja vodstvenega kadra posameznih organizacij, ki nato pridobljeno znanje prenese svojim sodelavcem_kam ter skrbi, da se ideja o enakem pristopu do vseh in zagotavljanje temeljnih človekovih pravic upošteva med zaposlenimi in navzven do strank.

Na področju LGBT+ bodo aktivnosti sledile ukrepom, zapisanim v Strategiji razvoja socialnega varstva, kot so podpora programom in aktivnostim za LGBT+ osebe, vključno z informiranjem, svetovanjem, izobraževalnimi in drugimi aktivnostmi, v akcijskem načrtu pa se ukrepi bolj osredotočajo na ozaveščevalne aktivnosti (npr. promocija certifikata LGBT prijazno).

III. CILJI AKCIJSKEGA NAČRTA IN UKREPI ZA NJIHOVO URESNIČEVANJE

Posamezni cilji akcijskega načrta so skupaj z ukrepi, aktivnostmi, kazalniki, rokom izvedbe in nosilci predstavljeni v dveh tabelah – v prvi tabeli so predstavljeni ukrepi, ki se bodo izvedli znotraj MU MOL, v drugi pa so ukrepi, namenjeni širši javnosti.

Tabela 9: Cilji akcijskega načrta z aktivnostmi znotraj MU MOL

UKREP	AKTIVNOST	KAZALNIK	ROK IZVEDBE	NOSILEC
Cilj 1: Uvajanje integracije načela enakosti spolov v lokalno politiko				
Spodbujanje spolno občutljive rabe jezika v dokumentih MOL	Seznamitev zaposlenih v MU MOL s smericami, ki jih je pripravil MDDSZ (dopis in MOLovci)	Seznamitev z vsebino	2019	Koordinatorica za enake možnosti
	Uporaba ženske in moške slovnične oblike v javnih nastopanjih	Spolno občutljiva raba jezika na javnih nastopih	Vsako leto	vsi
Spodbujanje enakosti spolov na različnih področjih v lokalni politiki	Vzpostavitev in redna srečanja (vsaj 1x letno) Skupine za udejanjanje enakosti spolov	Število vključenih predstavnic_kov organov MU MOL	Vsako leto	Koordinatorica za enake možnosti
	Predstavitev dela Skupine za udejanjanje enakosti spolov v Urbanu	Število sestankov na leto (vsaj 1 sestanek)		
	Izobraževanje za vodje organov MU MOL in njihovih notranjih organizacijskih enot o vključevanju vidika enakosti spolov v politike	Članek v Urbanu	2019	Skupina za udejanjanje enakosti spolov
Cilj 2: Zagotavljanje uravnotežene zastopanosti in udeležbe žensk in moških v politiki in na različnih področjih javnega življenja na lokalni ravni				
Spodbujanje aktivne udeležbe in uravnotežene zastopanosti žensk in moških v MU MOL	Spremljanje strukture vodstva MU MOL po spolu	Izvedba izobraževanja	2020	SMU MOL
		Število žensk in moških na vodstvenih položajih v MU MOL	Vsako leto	SMU MOL
Cilj 3: Visoka zaposlenost in odprava diskriminacije zaradi spola pri zaposlovanju in delu				
Zaposlenost v MU MOL	Spremljanje strukture zaposlenih v MU MOL na podlagi spola	Struktura zaposlenih v MU MOL na podlagi spola in trajanja zaposlitve	Vsako leto	SMU MOL

Nadaljevanje na naslednji strani

Tabela 9: Cilji akcijskega načrta z aktivnostmi znotraj MU MOL

UKREP	AKTIVNOST	KAZALNIK	ROK IZVEDBE	NOSILEC
Cilj 4: Lažje usklajevanje poklicnega in družinskega ter zasebnega življenja				
Promoviranje MOL kot družini prijaznega okolja	Pridobitev certifikata Družini prijazno podjetje	Pridobljen certifikat	Začetek aktivnosti v 2020	SMU MOL
	Obisk otrok na delovnem mestu starša	Izveden dogodek (1/leto; vsako leto v drugem organu MU MOL)	Vsako leto	Koordinatorica za enake možnosti skupaj z organi MU MOL
Cilj 5: Preseganje tradicionalnih družbenih vlog spolov in odprava stereotipov o ženskah in moških na različnih področjih življenja				
Prepoznavanje in odprava stereotipnih ravnanj	Ozaveščanje zaposlenih o stereotipnih ravnanjih	Članek v Urbanu	2020, 2022	Skupina za udejanjanje enakosti spolov
Cilj 6: Socialna vključenost in preprečevanje revščine ranljivih skupin žensk in moških				

Nadaljevanje na naslednji strani

Tabela 9: Cilji akcijskega načrta z aktivnostmi znotraj MU MOL

UKREP	AKTIVNOST	KAZALNIK	ROK IZVEDBE	NOSILEC
Cilj 7: Preprečevanje in učinkovita obravnava vseh oblik nasilja nad ženskami				
Ozaveščanje in seznanjanje zaposlenih o problemu nasilja nad ženskami in otroki ter o možnih oblikah pomoči žrtvam	Ozaveščevalne aktivnosti ob mednarodnih dnevih boja proti nasilju nad ženskami in ob evropskem dnevu za zaščito otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo	Novica v Molovcih	Vsako leto	OZSV v sodelovanju s pristojnimi organi MU MOL, javnimi podjetji in javnimi zavodi MOL ter NVO
	Zbiranje potrebnih za varne hiše	Zbiralna akcija 1/leto	Vsako leto	OVO v sodelovanju z NVO
	Izobraževanje za vodje organov MU MOL in njihovih notranjih organizacijskih enot o problematiki nasilja in nenasilni komunikaciji	Izvedba predavanja	2021	SMU MOL
Aktivnosti za preprečevanje mobinga na delovnem mestu	Ozaveščevalne aktivnosti o tem, kaj je mobing	Vsaj 1 članek v Urbanu Število novičk v Molovcih Predavanje za vse zaposlene	Vsako leto	Odbor za preprečevanje mobinga
	Obravnavanje pritožb v Odboru za preprečevanje mobinga	Število pritožb Število pritožnikov in pritožnic Število obravnavanih pritožb Število pritožb, prepoznanih kot mobing	Vsako leto	Direktorica MU MOL
Cilj 8: Enaka obravnava istospolno usmerjenih in transspolnih oseb				
Izvajanje ozaveščevalnih aktivnosti	Informacija o LGBT certifikatu	Prispevek v Urbanu	2020	OZSV

Tabela 10: Cilji akcijskega načrta z aktivnostmi namenjeni širši javnosti

UKREP	AKTIVNOST	KAZALNIK	ROK IZVEDBE	NOSILEC
Cilj 1: Uvajanje integracije načela enakosti spolov v lokalno politiko				
Spodbujanje enakosti spolov na različnih področjih v lokalni politiki	Preučitev možnosti vnosa določila, da se občina zavezuje spoštovati in udeležati načelo enakosti spolov, v statut ali drug akt MOL	Določilo v statutu ali drugem aktu MOL	2019-2022	MS MOL
	Objava različnih člankov, novic, statističnih podatkov, ki se nanašajo na enakost spolov na vseh področjih življenja, na spletni strani MOL in v glasilu Ljubljana	Število člankov v glasilu Ljubljana in na spletni strani MOL	Vsako leto	Skupina za udejanjanje enakosti spolov v sodelovanju s pristojnimi organi MU MOL, javnimi zavodi in javnimi podjetji MOL
	Ozaveščevalne aktivnosti za občane_ke po četrtnih skupnostih	Število izvedenih dogodkov (vsaj 1 v vsaki ČS v obdobju izvajanja AN)	Vsako leto	SLS v sodelovanju s koordinatorico za enake možnosti in zunanjimi izvajalci_kami
	Spremljanje statističnih podatkov SURS glede strukture prebivalstva v MOL	Kazalniki strukture prebivalstva v MOL Naravno in selitveno gibanje prebivalstva	Vsako leto	Koordinatorica za enake možnosti

Nadaljevanje na naslednji strani

Tabela 10: Cilji akcijskega načrta z aktivnostmi namenjeni širši javnosti

UKREP	AKTIVNOST	KAZALNIK	ROK IZVEDBE	NOSILEC
Cilj 2: Zagotavljanje uravnotežene zastopanosti in udeležbe žensk in moških v politiki in na različnih področjih javnega življenja na lokalni ravni				
Zagotavljanje uravnotežene zastopanosti žensk in moških v MS MOL	Spremljanje strukture MS MOL na podlagi spola	Število izvoljenih svetnic_kov	Leto lokalnih volitev	Koordinatorica za enake možnosti
	Spremljanje strukture odborov in komisij na podlagi spola	Struktura odborov, komisij in drugih teles MS MOL na podlagi spola	Vsako leto	KMVVI
	Spremljanje števila žensk in moških na vodstvenih mestih v javnih zavodih in javnih podjetjih MOL	Število žensk in moških na vodstvenem položaju	Vsako leto	Koordinatorica za enake možnosti v sodelovanju z organi MU MOL
Spodbujanje aktivne udeležbe in uravnotežene zastopanosti žensk in moških v upravljanju in javnem življenju	Spremljanje strukture na podlagi spola v svetih javnih zavodov ter v nadzornih in upravnih odborih javnih podjetij	Struktura svetov javnih zavodov, nadzornih in upravnih odborov javnih podjetij	Vsako leto	Koordinatorica za enake možnosti v sodelovanju z organi MU MOL
	Izvedba dogodka: Dan z menedžerko (dekleta preživijo delovni dan z direktorico, menedžerko)	Število deklet na dogodku Število menedžerk, ki se odzove na pobudo	Vsako leto	Koordinatorica za enake možnosti v sodelovanju s organi MU MOL
	Portreti uspešnih žensk (menedžerk, političark) na spletni strani MOL in v glasilu Ljubljana	Število člankov v glasilu Ljubljana Število novic na spletni strani	Vsako leto	Uredništvo glasila Ljubljana Skupina za udejanjanje enakosti spolov v sodelovanju z organi MU MOL, javnimi podjetji in zavodi MOL

Nadaljevanje na naslednji strani

Tabela 10: Cilji akcijskega načrta z aktivnostmi namenjeni širši javnosti

UKREP	AKTIVNOST	KAZALNIK	ROK IZVEDBE	NOSILEC
Cilj 3: Visoka zaposlenost in odprava diskriminacije zaradi spola pri zaposlovanju in delu				
Ozaveščanje in informiranje o dobrih praksah na področju večje zaposlenosti žensk in ženskega podjetništva v lokalnem okolju	Objava člankov in povezav na članke na spletni strani MOL o uspešnih podjetnicah, štipendistkah	Število objavljenih novic na spletni strani MOL in v glasilu Ljubljana	Vsako leto	Koordinatorica za enake možnosti v sodelovanju z organi MU MOL
Informiranje o izobraževalnih smereh in promocija poklicev, v katerih je določen spol manjšinsko zastopan	Organiziranje »Dneva deklet« in »Dneva fantov«, ko se dekleta seznanjajo s tradicionalnimi moškimi in fantje s tradicionalnimi ženskimi poklici	Število deklet in fantov na dogodku Število organizacij, ki so se odzvale	Vsako leto	Koordinatorica za enake možnosti v sodelovanju z OPVI, javnimi zavodi in javnimi podjetji MOL
Visoka zaposlenost in odprava diskriminacije zaradi spola	Spremljanje statističnih podatkov SURS	Delovno aktivno prebivalstvo po spolu, starosti, izobrazbi Stopnja brezposelnosti glede na spol	Vsako leto	Koordinatorica za enake možnosti
Cilj 4: Lažje usklajevanje poklicnega in družinskega ter zasebnega življenja				
Zagotavljanje in spodbujanje dostopnih in kakovostnih storitev varstva otrok v javnih oziroma zasebnih vrtcih ter drugih organiziranih oblikah varstva	Nadaljnje zagotavljanje vrtcev z izmenskim delovnim časom Nadaljnje sofinanciranje drugih organiziranih oblik varstva otrok (počitniško varstvo v času šolskih počitnic)	Število otrok, ki obiskuje vrtec z izmenskim delovnim časom Število sofinanciranih programov Število vključenih otrok	Vsako leto Vsako leto	OPVI OPVI Javni zavodi
Razvijanje obstoječih in uvajanje novih kakovostnih in dostopnih storitev skrbi za starejše in pomoči potrebne družinske člane_ice	Podpora obstoječih in vzpostavitev novih dnevnih centrov in drugih programov za starejše Subvencioniranje storitve pomoči na domu	Število sofinanciranih programov Število dogovorov	Vsako leto Vsako leto	OZSV OZSV

Nadaljevanje na naslednji strani

Tabela 10: Cilji akcijskega načrta z aktivnostmi namenjeni širši javnosti

UKREP	AKTIVNOST	KAZALNIK	ROK IZVEDBE	NOSILEC
Cilj 5: Preseganje tradicionalnih družbenih vlog spolov in odprava stereotipov o ženskah in moških na različnih področjih življenja				
Podpora programom in projektom vrtcev, osnovnih in srednjih šol in nevladnih organizacij, ki odpravljajo spolne stereotipe v okviru različnih dejavnosti	Razstavni projekti, ki naslavljajo „tradicionalne družbene vloge“	1 razstava na leto	Vsako leto	OK s pristojnimi organi MU MOL in koordinatorico za enake možnosti
	Večji razstavni projekt z družbeno angažirano tematiko	Razstava v letu 2021	2021	OK
	Uravnoteženo poimenovanje ulic, trgov in parkov v MOL	Število ulic, trgov in parkov, poimenovanih po ženskah	Vsako leto	KPNU
Opredelitev meril prepoznavanja in odprava stereotipnih ravnanj	Postavitev spomenikov znanih žensk	Število spomenikov znanih žensk	Vsako leto	Komisija za postavitev javnih spomenikov in obeležij v MOL
	Postavitev semaforjev z žensko silhueto	Število semaforjev z žensko silhueto	Vsako leto	OGDP
Cilj 6: Socialna vključenost in preprečevanje revščine ranljivih skupin žensk in moških				
Spodbujanje učinkovitega dostopa do zaposlitve, stanovanja, usposabljanja, izobraževanja, kulture, informacijskih in komunikacijskih tehnologij, socialne in zdravstvene oskrbe za vse, ki živijo v socialni izključenosti	Sofinanciranje programov NVO za različne ranjive skupine	Število sofinanciranih programov	Vsako leto	OZSV
	Sofinanciranje nastanitvenih programov za ranjive skupine (zavetišče za brezdomce, materinski domovi, stanovanjske skupine)	Število sofinanciranih programov	Vsako leto	OZSV
Prepoznavanje posebnih potreb in okoliščin žensk in moških, ki živijo v socialni izključenosti in revščini	Izplačilo denarne pomoči MOL	Število prejemnic in prejemnikov denarne pomoči Število denarnih pomoči po namenu	Vsako leto	OZSV

Nadaljevanje na naslednji strani

Tabela 10: Cilji akcijskega načrta z aktivnostmi namenjeni širši javnosti

UKREP	AKTIVNOST	KAZALNIK	ROK IZVEDBE	NOSILEC
Cilj 7: Preprečevanje in učinkovita obravnava vseh oblik nasilja nad ženskami				
Podpora programom in aktivnostim za pomoč žrtvam nasilja, vključno z informiranjem, svetovanjem in ustrezno ureditvijo kriznih centrov in varnih hiš, ter za načrtno in sistematično urejeno delo s povzročitelji nasilja	<p>Sofinanciranje programov:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ki ženskam in otrokom, žrtvam nasilja, nudijo možnost varne namestitve – ki ženskam in otrokom, žrtvam nasilja, nudijo podporo, svetovanje, opolnomočenje in zagovornišvo za povzročitelje nasilja 	Število programov Število uporabnic_kov	Vsako leto	OZSV
Podpora preventivnim programom in aktivnostim za preprečevanje medvrstniškega nasilja, učenja asertivnega vedenja in nenasilne komunikacije	Sofinanciranje programov nenasilne komunikacije, ki so namenjeni mladostnikom	Število programov Število uporabnikov_ic	Vsako leto	OK Urad za mladino
Ozaveščanje in seznanjanje stroke in širše javnosti o problemu nasilja nad ženskami in otroki, o problemu trgovine z ljudmi ter o možnih oblikah pomoči žrtvam	<p>Sodelovanje v akcijah ozaveščanja NVO (tudi v sodelovanju z MOL):</p> <ul style="list-style-type: none"> – ob mednarodnih dnevih boja proti nasilju nad ženskami – ob evropskem dnevu za zaščito otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo <p>Novice v glasilu Ljubljana in na spletni strani MOL</p>	Informacija o skupnih aktivnostih	Vsako leto	OZSV v sodelovanju z organi MU MOL, javnimi podjetji in javnimi zavodi MOL ter NVO
Zagotavljanje ukrepov za pomoč žrtvam trgovine z ljudmi	Sofinanciranje programov za žrtve trgovine z ljudmi	Število objavljenih spletnih novic in člankov v glasilu Ljubljana Število programov Število uporabnic_kov	Vsako leto Vsako leto	OZSV v sodelovanju z drugimi organi MU MOL OZSV

Nadaljevanje na naslednji strani

Tabela 10: Cilji akcijskega načrta z aktivnostmi namenjeni širši javnosti

UKREP	AKTIVNOST	KAZALNIK	ROK IZVEDBE	NOSILEC
Cilj 8: Enaka obravnava istospolno usmerjenih in transspolnih oseb				
Podpora programom in aktivnostim za LGBT+ osebe, vključno z informiranjem, svetovanjem, izobraževalnimi in drugimi aktivnostmi	Podpora programom, namenjenih LGBT+ osebam	Število programov	Vsako leto	OZSV in drugi pristojni organi MU MOL, TL
	Mednarodno sodelovanje in promoviranje Ljubljane kot mavričnega mesta	Prisotnost na srečanju Sodelovanje v vsakoletnem projektu mreže mavričnih mest	Vsako leto	OZSV
Podpora in izvajanje ozaveševalnih aktivnosti	Aktivno sodelovanje v mreži mavričnih mest	Število prijav Število prejemnikov certifikata	Vsako leto	OZSV in drugi organi MU MOL, javni zavodi MOL, javna podjetja MOL in druge organizacije
	Promocija certifikata LGBT prijazno	Vsaj 1 dogodek na leto	Vsako leto	OZSV, OK, TL
	Ozaveševalne aktivnosti v sodelovanju z NVO	Št. novic, člankov na spletni strani MOL in v glasilu Ljubljana	Vsako leto	OZSV, OK

IV. VIRI

Antić Gaber, Milica, 2018: Enakost spolov je stvar vseh!. V: Klančar T., Hodnik T. in Topolinjak S. (ur.), ZA enakost spolov v Ljubljani, Ljubljana: MOL, 8-10

Jeram, Jasna in Mojca Šauper (ur.), 2018: Smernice za spolno občutljivo rabo jezika. Ljubljana: MDDSZ

Kern, Boris in Helena Dobrovoljc, 2017: Pisanje moških in ženskih oblik in uporaba podčrtaja za izražanje spolne nebinarnosti. Jezikovna svetovalnica, <http://svetovalnica.zrc-sazu.si/>, dostop 28. 3. 2019

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (2013): *Akcijski načrt za enakost spolov v lokalni skupnosti – smernice za pripravo*

Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2005–2013 (Uradni list RS, št.100/05)

Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015–2020 (Uradni list RS, št. 84/15)

Statistični urad Republike Slovenije – www.stat.si

Zakon o enakih možnostih žensk in moških (Uradni list RS, št. 59/02, 61/07 – ZUNEO-A in 33/16 – ZvarD)

Zakon o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg)

Urad vlade RS za enake možnosti (2007): *Smernice za enakost žensk in moških v lokalnem okolju*

Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZ S68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121, 140, 143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90, 97, 99 in 75/16 – UZ70a)

V. SPREMLJANJE IZVAJANJA AKCIJSKEGA NAČRTA IN POROČANJE O IZVEDENIH UKREPIH

Spremljanje, izvedba ter poročanje o izvedbi posameznih ukrepov Akcijskega načrta »Enakost spolov v Mestni občini Ljubljana« za obdobje od 2019 do 2022 bo naloga nosilcev ukrepov, priprava poročila o uresničevanju akcijskega načrta za obravnavo na MS MOL pa naloga koordinatorice_je za enake možnosti MOL.

Št. 079-1/2019-6

Ljubljana, 17. 6. 2019

Župan
Mestne občine Ljubljana
Zoran Janković